

Andriy KovalLwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki
ORCID: 0000-0003-2448-2756**ДІЯЛЬНІСТЬ РИМСЬКИХ ЮРИСТІВ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ**

Юриспруденція, як одна з найдавніших суспільствознавчих наук, формує, удосконалює та розвиває як приватні відносини між людьми, так і публічні відносини між різного рівня громадами, між громадами та державами, між державами. На різних етапах розвитку людства юриспруденція пропонує новіші форми регулювання суспільних відносин, у тому числі, способи та форми вирішення приватних спорів, приватних та публічних спорів у межах держави, а також вирішення міждержавних конфліктів.

Історія формування європейських держав, а також формування у цих державах власної структурованої системи органів державної влади наповнена багатьма фактами та факторами, які впливали, впливають і будуть впливати на різні загальнотеоретичні та практичні складові форми держав: державне правління, державний устрій та/або державний режим.

Важливим фактором розвитку європейського суспільства є давня свобода мислення вільних людей (в тому числі і філософів), які мали можливість створювати різноманітні філософські теорії (концепції) співіснування людей різних соціальних, політичних та економічних статусів.

Ще з давніх часів античної Греції суд та судочинство здійснювались примітивними способами (шляхом самозахисту, кровної помсти, родинного (племінного) суду тощо). Про найдавнішу можливість використовувати сторонню допомогу у судовому процесі та залучення свідків можна прочитати в найдавніших грецьких працях, зокрема в «Іліаді». Грецькі законотворці (Дракон, Солон, Лікурґ тощо) намагались створити правила розгляду спорів. Так Солон (635–560 рр. до н.е.) прийняв закон про особисту участь у суді кожного громадянина. Першою формою розгляду цивільних та кримінальних справ у античній Греції був суд присяжних – гелієя. Геліасти (присяжні судді), виголошуючи присягу зобов'язувались керуватися законами та неупередженим переконанням. Оскільки час виступу у судах обмежувався, то

у сторін об'єктивно виникла потреба у зверненні до професійних логографів (згодом категорів або синегорів), які допомагали складати лаконічні тексти судових промов. Такий спосіб допомоги учасникам процесу узагальнюється в науковій літературі терміном «німа адвокатура». Згодом до судових процесів допускали ораторів, риторів, законних представників, заступників-патронів тощо¹.

Унікальною по своїй суті є історія розвитку римської общини та її поступове зростання шляхом поглинання сусідніх общин у всесвітню (універсальну) Римську державу, територія якої охоплювала на всю Італію, Грецію, Іспанію та інші країни. Ліквідовуючи старий патріархальний лад та примітивне натуральне господарство Римська держава, здійснюючи активний міжнародний торговий оборот поступово перетворюється у політичний, культурний та економічний світовий центр. За часів активного розвитку держави у античному Римі виникає та стрімко розвивається професійний інститут адвокатури (правового захисту). Так про захист приватної власності вперше згадується у Законах XII таблиць (451–450 рр до н.е.). Оскільки усталене (архаїчне) римське цивільне право (національне право, яке врегульовувало відносини лише між громадянами) не врегульовувало нові суспільно-правові відносини, які складались не лише між римськими громадянами та іноземцями, а також відносини між іноземцями, то нове римське приватне право (право народів та преторське право) формується на засадах уніфікації правових систем багатьох народів, яке мало однаково задовольняти потреби римлянина й грека, єгиптянина і галла тощо. Запозичуючи звичаї міжнародного обороту, які віками вироблялися у міжнародних зносинах нове (універсальне) римське право, яке врегульовувало вирішення приватно-правових спорів створило потужну основу для виникнення нової групи у суспільстві – римських юристів. Отже, у зв'язку із новою апробацією різноманітних звичаїв полонених римлянами народів, а також у зв'язку з новим втіленням цих норм міжнародного обороту у внутрішній практиці римської держави у Римі з'являється безпрецедентна основа для появи нової науки – юриспруденції. Саме розвиток римського приватного права, особливо в частині врегулювання приватно-правових відносин, створила неспростовні та універсальні інститути сучасного цивільного права: інститут права володіння, права власності, права на чужі речі, інститут спадкового права тощо.

Первинно у римському суспільстві для професійних захисників у судах інтересів своїх клієнтів, як правило з бідніших верств суспільства або родичів, вживався термін «патрон». Згодом, особливе місце у Римі зайняли

¹ В.С. Макачук, Історія Світової та вітчизняної адвокатури: курс лекцій. Навчальний посібник, Львів 2017, с. 23.

юристи-адвокати. На початках терміном «advocatus» називали родича або приятеля позивача. Стан адвокатів (ordo, collegium, consortium advocatorum, caucidicorum, togatorum) за припущеннями науковців формується з IV ст. до н.е. з часу оприлюднення Гнеєм Флавієм та Елієм жрецьких книг, на підставі яких останні вирішували спори між людьми. Поява у римському суспільстві, особливо у республіканський період, юристів-практиків засвідчує природну потребу різних верств суспільства у кваліфікованій правовій допомозі при вирішенні найрізноманітніших проблем (від приватно-побутових до загально-публічних).

В імператорський період історії Давнього Риму із законодавчим обмеженням принципів гласності та змагальності у процесах, діяльність адвокатів також зазнає нового законодавчого регулювання (вводяться нові вимоги до освітнього рівня та до правового статусу осіб, які прагнуть стати адвокатом (патроном)). Юристконсульти у Римі могли надавати професійні юридичні поради (respondere), допомагати складати сторонам різні цивільно-правові угоди з дотриманням певних формальностей (cavere), брати участь у судових засіданнях (agere).

Чи не найважливішим у ролі юристів на ранніх стадіях розвитку судових процесів було складення ними повних текстів позовів, які мали прийняти або відхилити претори та судді. Надважливими були напрацювання римських юристів над «формулами» позовних заяв. Оскільки судові процеси були публічними, то виступи адвокатів у гучних політичних процесах (особливо, де учасниками були державні посадовці, які обвинувачувались у корупції, державній зраді, спробах узурпації влади тощо) додавали їм значного суспільного авторитету. Так, оратор Гортензій (114-50 рр. до н.е.) після виступів на захист Гея Помпея став квестором, а згодом і претором. Ціцерон як один з найвизначніших римських юристів був одночасно і практиком (виступав на захист і обвинувачення багатьох громадян Риму), і теоретиком (написав багато праць загально-теоретичного змісту). У своїх працях Ціцерон запропонував нове бачення держави як «res populi» («справа народу»), нове бачення зрівноваженої форми держави, яка заперечує циклічність зміни влади у ній і пропонує універсальний та незмінний характер, нове обґрунтування справедливих та несправедливих воєн, нові розуміння до поділу законів на людські та божественні, а також розуміння їхньої взаємозалежності. Ціцерон в історії римської держави був оригінальним філософом, політиком і правознавцем, який у працях подавав своє бачення понять «право», «цивільне право», «закон», «добро», «справедливість» тощо. Не менш вагомі внески у розвиток теорії римського приватного права, а також удосконалення ведення судових процесів здійснювали і римські юристи: Ульпіан (кінець II – поч. III ст. н.е.) (створив ідею розмежування публічного і приватного

права), Гай, Павло, Цельс. Фактично всі вони створили міцну основу як для матеріального, так і для процесуального законодавства майже всіх європейських держав романо-германської групи.

З часу занепаду Римської імперії і римське приватне право, і діяльність римських юристів, які здійснювали практичний захист прав та інтересів клієнтів на основі положень римського права зазнало немало змін, але найважливішим є те, що основа цивільного права, а також основа діяльності римських юристів як «захисників» (адвокатів) своїх клієнтів і до сьогодні збереглась у багатьох національних законодавствах європейських держав.

Дана стаття не має на меті описати про рецепцію норм античного римського приватного права та норм римського процесуального права у період середньовіччя та нового часу на території всієї Європи. Метою написання даного наукового екскурсу є аналіз матеріалів, який підтвердить, що на території українських земель, особливо на території західних українських земель формування і розвиток інституту адвокатури є невід'ємною частиною розвитку європейського інституту адвокатури, історія якого сягає римських часів періоду республіки та імперії.

Відомими науковцями-дослідниками історії становлення української адвокатури у кін. XIX- на поч. XX ст. були: М. Волошин, Л. Ганкевич, М. Глушкевич, С. Дністрянський, Р. Домбчевський, К. Левицький, Є. Олесницький, В. Старосольський, А. Чайковський, М. Чубатий та інші. Сучасними дослідниками історико-правових особливостей становлення української адвокатури є: Т. Андрусак, Т. Варфоломієва, І. Гловацький, М. Костицький, М. Никифорак, М. Петрів, Ю. Полянський, О. Святоцький, А. Ткач, І. Усенко, Ю. Шемшученко, та інші.

Важливими джерелами при дослідженні даної теми є наступні праці: «Адвокати Українці в Галичині й Буковині»,² «Значення українсько-руського народу для Австро-Угорщини»,³ «Боронім прав руської мови в судах!»⁴, «Утворення професійної адвокатури в Литовсько-Руській державі»⁵, «Як судили Мирослава Січинського»⁶, «Адвокатура – професія, суспільна роля і етика»⁷, «Українські адвокати Східної Галичини (кінець XVIII 30-ті роки

² Адвокати Українці в Галичині й Буковині. Ілюстрований народний Календар Товариства «Просвіта» на звичайний рік 1913. – Львів, 1913/Річник XXXVI, с. 63.

³ О. Барвінський, Значення українсько-руського народу для Австро-Угорщини, Львів 1912, с. 23.

⁴ В. Бачинський, Боронім прав руської мови в судах!, Львів 1909, с. 16.

⁵ С. Борисенко, Утворення професійної адвокатури в Литовсько-Руській державі, в: Праці Комісії для вивчення історії західноруського і українського права, К. 1927/ Вип. 3, с. 83–149.

⁶ Я. Весоловський, Як судили Мирослава Січинського, Львів 1911, с. 303.

⁷ Л. Ганкевич, Адвокатура – професія, суспільна роля і етика, в: Правничий вісник Товариства Українських Правників в ЗДА, 1963/Кн. 2, Нью-Йорк 1963, с. 181–187.

XX ст.)»⁸, «Ювілей Львівського товариства правничого»⁹, «Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914 рр.»¹⁰, «Первісна організація українських правників у Львові»¹¹, «Про завдання сучасного адвоката»¹² тощо.

У вищезгаданих працях автори аналізують історичні витоки української адвокатури ще з часів Київської Русі (IX – XIII ст.). У судових процесах тих часів допускались у ролі захисників як рідні так і приятелі сторін. Адвокатура під повним контролем держави на території сучасної України відома з часів підпорядкування українських земель спочатку Великому князівству Литовському, а згодом і Речі Посполитій (XIV – XVI ст.). У Литовських статутах та «Правах, за якими судиться малоросійський народ» (1743 р.) згадано про право сторін на правовий захист (правничу допомогу). У період Гетьманщини захисники (адвокати) мали особливий суспільно-політичний статус, але ще не було сформовано окремої професійної спілки захисників (адвокатів). На території України під пануванням Російської імперії лише з часу видання «Судових статутів» у 1864 року було вперше узаконено інститут адвокатури.

Що стосується розвитку інституту адвокатури на західних українських територіях у період австро-угорського панування, то важливим історичним моментом було ухвалення у 1848 році «Тимчасового положення про адвокатуру», у 1868 році «Постійного положення про адвокатуру» (адвокатського устава з 6 липня 1868, В. з. д. ч. 96) та «Положення про дисциплінарний статут для адвокатів» (постанови дисциплінарного устава для адвокатів і адвокатських кандидатів в. з. д. ч. 40) від 01.04.1872 зі змінами від 16.11.1906. Відповідно до цього положення адвокатура формувалась як самоврядний, незалежний та професійний інститут держави. Вищевказане законодавство дозволило і українцям здобувати вищу юридичну освіту і долучатись до адвокатських об'єднань. З березня 1862 року ідея створення самостійного адвокатського об'єднання в особі адвокатських палат у Галичині реалізується реєстрацією Львівської, Станіславської, Тернопільської, Золочівської, Перемишльської та Самбірської адвокатських палат.

Для того щоб стати адвокатом потрібно було мати диплом доктора права, трирічний юридичний стаж та стаж помічника адвоката, а також скласти відповідний іспит. Остаточне рішення про допущення того чи іншого кандидата

⁸ І.Ю. Гловацький, Українські адвокати Східної Галичини (кінець XVIII -30-ті роки XX ст.), Львів 2004, с. 134.

⁹ К. Левицький, Ювілей Львівського товариства, в: Рочник IV/1894, с. 127.

¹⁰ К. Левицький, Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914 рр.; з ілюстраціями на підставі споминів і документів, Львів 1927, с. 736.

¹¹ К. Левицький, Первісна організація українських правників у Львові, в: Ювілейний Альманах Союзу українських адвокатів, Львів 1934, с. 9–12.

¹² К. Левицький, Про завдання сучасного адвоката, в: Життя і право. Вістник теорії і практики 1930/Ч. 2, с. 1–7.

до адвокатської діяльності за австрійським законодавством належало «раді адвокатської камери». Дана рада формально зобов'язувалась урахувати морально-етичні якості кандидатів. Професійні асоціації адвокатів здійснювали захист адвокатів від переслідувань, створювали професійні стандарти та стандарти етичних норм, забезпечували юридичну допомогу тощо.

На з'їздах адвокатів, зокрема, у західноукраїнських землях обговорювались найважливіші політичні, соціальні та економічні питання, які турбували українців. У 1881 р. студенти Львівського університету створили «Кружок Правників» як секцію при товаристві «Академічне Братство». Метою «Кружка» декларувалась глибока фахова підготовка українців – правників для захисту прав української нації. «Кружок» проводив різноманітні політико-правові дискусії, формував свою бібліотеку, видавав конспекти доповідей. Така діяльність вплинула на створення та видання професійного правничого часопису українською мовою. У 1889 році під редакцією відомих адвокатів К.Левицького, А.Горбачевського, Є.Олесницького та за участю О.Огоновського, С.Федака та М.Шухевича почав видаватися правничий часопис «Часопись Правнича» (1889–1900). З 1900 р. до 1910 р. з ініціативи «Правничої Комісії» Н.Т.Ш. і під редакцією професора С.Дністрянського видається часопис «Часопись правнича і економічна» (10 томів), а також – «Правнича Бібліотека» (Львів, 1901–1909.-Т.1-2). Одними із перших члени «Кружка Правників» (Правничого гуртка) як першого юридичного об'єднання галицько-українських юристів, зокрема, й адвокатів надавали правничу допомогу здійснюючи аналіз юридичної літератури створюючи власну друковану аналітично-правову підбірку матеріалів.

У 1909 р. у Львові було створено «Товариство Українсько-Руських Правників», яке під редакцією професора С.Дністрянського видавало «Правничий Вісник» (вийшло 3 числа).

На початку ХХ століття новостворене «Товариство українсько-руських правників» мало на меті видання наукових правничих часописів, а також вишкіл фахових правників для оборони інтересів стану і захисту українців та української мови. Багато українських правників, в тому числі і адвокатів були обрані та працювали і у Галицькому крайовому сеймі та у австрійському парламенті, де активно відстоювали політичні, соціальні та культурні інтереси українського населення Галичини. Надзвичайно важливим результатом наполегливої праці всіх політично активних українців, а особливо, правників-адвокатів був значний успіх у реформуванні виборчого законодавства, зміні кількості представників українців у парламенті та урядових структурах, відкриття українського університету, розширення сфер вживання української мови, збільшення кількості середніх та початкових навчальних закладів тощо.

Українських галицьких адвокатів називали «мозком нації» та «речниками політичної та правової думки українців».

В Австро-Угорщині з часів Першої світової війни офіційне відношення влади до українців стає напруженим, у Галичині практично зупиняється діяльність «Товариства українсько-руських правників» і не видаються основні правничі часописи, зокрема, «Правничий вісник».

Після розпаду Російської та Австро-Угорської імперій в Українській Народній Республіці, Українській Державі та Західно-Українській Народній Республіці відбуваються загальнодержавні реформи, які включали в себе і реформи інституту адвокатури. З 1917 року у Києві створюються «Товариство Українських Адвокатів» та «Українське Правниче Товариство», організуються видання часописів «Правник» (1918) та «Закон і Право» (1918–1919), а також діяло «Кіевское Общество Юристовъ», яке видавало часопис «Право и Жизнь» (1918).

Після важких 1917–1920 років та поразки українців у створенні власної української національної держави історичні (етнічні) східні українські землі опинилися в складі Української Соціалістичної Радянської Республіки, а Галичина, Волинь, Закарпаття та Буковина стали територіями Республіки Польща, Чехословацької Республіки та Румунії.

Незважаючи на примусову інтеграцію у склад чужих національних держав, українська культурна, економічна та політична еліта, зокрема, правники-адвокати, всіма потугами намагалися зберегти національну ідентичність. Так, у Чехословацькій республіці українські правники та адвокати ввійшли до «Українського правничого товариства в Празі» та «Союзу адвокатів Підкарпатської Русі». На Буковині українські адвокати вступали у правниче товариство «Правна поміч». У Польщі українські адвокати створили окрему національну корпоративну організацію «Союз Українських Адвокатів у Львові», яка проіснувала з 1923 по 1939 роки, а видавали у 1927 році два «Бюлетня Союзу Українських Адвокатів у Львові» (під редакцією Л.Ганкевича) та з 1927 по 1939 роки часопис «Життя і Право». До редакційної колегії в різні роки входили: К.Левицький, М.Каратницький, А.Рак, Є.Давидяк, О.Надрага, Я.Левицький, Р.Перфецький. Українські адвокати також брали активну участь у відновлених «Товаристві українсько-руських правників» та «Правничій комісії Наукового товариства ім. Шевченка у Львові»¹³.

Крім діяльності товариств правників-практиків у Львові відома і діяльність науковців-правників, зокрема у «Правничій Комісії» при історично-філософській секції НТШ, на факультеті права Українського Таємного Університету у Львові (викладачами були: Баран С., Давидяк Е., Вергановський В., Охримович В., Старосольський Ст., Сосенко П., Целевич В. та інші.

¹³ М. Петрів, Українські адвокати: державні, громадські, політичні та культурно-освітні діячі кінця ХІХ- першої половини ХХ ст, Львів 2014, с. 544.

Аналізуючи щоденну кропітку і виснажливу роботу українських теоретиків та практиків (адвокатів) щодо втілення ідеї права українського народу на власне самовизначення та створення своєї національної держави, на завершення даного дослідження автор вважає за необхідне згадати імена відомих українських адвокатів, діяльність яких не обмежувалась лише здійсненням професійного захисту клієнтів у сфері приватного права, а і тих адвокатів, які продовжили свою адвокатську практику у громадських, державних та культурно-освітніх напрямках як «Адвокати української нації».

Серед українських адвокатів, які стали державними діячами в період державотворення Української Народної Республіки (УНР) та Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР) слід згадати і від імені всього українського народу віддати велику національну шану Євгенові Петрушевичу (голова Української Національної Ради ЗУНР), Левові Бачинському (заступнику голови Української Національної Ради ЗУНР), Костеві Левицькому та Сидіру Голубовичу (керівники уряду ЗУНР), Борисові Козубському та Миколі Міхновському (члени Української Центральної Ради), Іванові Макуху (міністр ЗУНР) та Степанові Витвицькому (Президент Української Народної Республіки в екзилі). Крім вищевказаних адвокатів слід згадати і визначного теоретика держави і права, соціології, а також ідеолога українського соціал-демократичного напрямку, учня академіка ВУАН Станіслава Дністрянського.

Володимира Старосольського, який свого часу обіймав посаду заступника міністра закордонних справ УНР.

Василь Бараник, Лев Бачинський, Степан Витвицький, Франц Коковський, Іван Макух, Теофіл Окуневський, Андрій Чайковський у період ЗУНР були державними повітовими комісарами та головами повітових рад. Роман Дашкевич став полковником армії УНР (засновник українського товариства «Луг», удостоєний звання генерал-хорунжого армії УНР).

Непересічною була діяльність та творчість адвоката Миколи Міхновського як новаторського ідеолога української державної самостійності на переломі ХІХ–ХХ ст. (автор праці «Самостійна Україна»), Кирила Трильовського як організатора першого українського пожежно-гімнастичного товариства «Січ» (ідеолог та провідний діяч українського січового руху), Костя Левицького та Євгена Олесницького, які були видавцями першого українського правничого журналу, – «Часопись Правнича» (1889–1900), а також братів Михайла та Юлія Браццайків як творців та державних діячів Карпатської України (Михайло Браццайко оголосив маніфест про проголошення незалежності Карпатської України), Володимира Горбового та Михайла Степаняка як провідних діячів Української Військової Організації (УВО) та Організації українських націоналістів (ОУН).

Поза увагою автора залишилось багато провідних українських політичних діячів, ідеологів, засновників, керівників, членів вищих органів багатьох українських партій, які своєю наполегливою працею створили кращі сторінки історії формування українського народу (нації), а також вплинули на збереження адвокатури як незалежного, самостійного та професійного особливого інституту правової держави.

З часу приєднання до УРСР Галичини у 1939 році, Буковини у 1940 році, а також Закарпаття у 1944 році діяльність адвокатури України стала регулюватися радянським законодавством, яке на сьогоднішній день визнано законодавством тоталітарного режиму, а тому виявити будь-який зв'язок із європейськими засадами здійснення судочинства, а також функціонування європейської адвокатури не є можливим.

Сучасна історія української адвокатури бере свій початок з проголошення державної незалежності України та прийняття 19 грудня 1992 р. Закону України «Про адвокатуру». Згідно Указу Президента України від 2 грудня 2002 року № 1121/2002 в Україні встановлено професійне свято – День адвокатури, яке відзначається щорічно 19 грудня. З прийняттям Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» 05.07.2012 р. утворено Національну асоціацію адвокатів України, яка визнається всеукраїнською недержавною некомерційною неприбутковою професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування, створена на засадах професійної належності для сприяння розвитку та зміцнення інституту адвокатури в Україні, підвищення рівня правової допомоги, що надається адвокатами, ролі та авторитету адвокатури в суспільстві, захисту прав і законних інтересів членів Організації.

Отже, історія становлення сучасного інституту адвокатури в Україні, в тому числі на західноукраїнських землях у кін. ХІХ-поч. ХХ ст.ст., є частиною європейської історії адвокатури та повноцінної основи для інтеграції України у склад Європейського Союзу. Законодавчі зміни щодо реформування організації та функціонування незалежної, професійної адвокатури є запорукою формування сучасної України як справді соціальної, демократичної та правової європейської держави.

Бібліографія

- Адвокати України в Галичині й Буковині. Ілюстрований народний Календар Товариства «Просвіта» на звичайний рік 1913. – Львів, 1913/Річник XXXVI.
- Барвінський О., Значення українсько-руського народу для Австро-Угорщини, Львів 1912.
- Бачинський В., Боронім прав руської мови в судах!, Львів 1909.
- Борисенко С., Утворення професійної адвокатури в Литовсько-Руській державі, в: Праці Комісії для вивчення історії західноруського і українського права, К. 1927/ Вип. 3.

- Весоловський Я., Як судили Мирослава Січинського, Львів 1911.
- Ганкевич Л., Адвокатура – професія, суспільна роль і етика, в: Правничий вісник Товариства Українських Правників в ЗДА, 1963/Кн. 2, Нью-Йорк 1963.
- Гловацький І.Ю., Українські адвокати Східної Галичини (кінець XVIII -30-ті роки XX ст.), Львів 2004.
- Левицький К., Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914 pp.; з ілюстраціями на підставі споминів і документів, Львів 1927.
- Левицький К., Первісна організація українських правників у Львові, в: Ювілейний Альманах Союзу українських адвокатів, Львів 1934.
- Левицький К., Про завдання сучасного адвоката, в: Життя і право. Вістник теорії і практики 1930/Ч. 2.
- Левицький К., Ювілей Львівського товариства, в: Рочник IV/1894.
- Макарчук В.С., Історія Світової та вітчизняної адвокатури: курс лекцій. Навчальний посібник, Львів 2017.
- Петрів М., Українські адвокати: державні, громадські, політичні та культурно-освітні діячі кінця XIX- першої половини XX ст, Львів 2014.

DZIAŁALNOŚĆ PRAWNIKÓW RZYMSKICH JAKO PODSTAWA ROZWOJU EUROPEJSKIEGO MODELU ADWOKATURY NA UKRAINIE

Streszczenie

W artykule przedstawiono historię powstania współczesnego modelu adwokatury na Ukrainie, w tym na ziemiach zachodnioukraińskich, na przełomie XIX i XX w. Autor twierdzi, że rozwój Adwokatury Ukraińskiej jest integralną częścią rozwoju rzymskiego modelu adwokatury we współczesnej Europie. Podczas pozostawania zachodnich ziem ukraińskich pod rządami Austro-Węgier znaczący wkład w proces rozwoju adwokatury mieli ówczesni prawnicy, którzy jednocześnie byli czołowymi naukowcami, politykami i mężami stanu. Udział na przełomie XIX i XX w. znanych ukraińskich prawników wpłynął na powstanie państwa ukraińskiego w latach 1917–1920. Przeanalizowano działalność studenckich środowisk prawniczych, klubów, a także Związku Prawników Ukraińskich i ich miejsce w rozwoju modelu adwokatury Ukrainy.

Słowa kluczowe: prawnicy rzymscy, adwokatura, Związek Prawników Ukraińskich, ochrona klientów

THE ACTIVITY OF ROMAN LAWYERS AS THE BASIS FOR THE DEVELOPMENT OF THE EUROPEAN MODEL OF ADVOCACY IN UKRAINE

Summary

The scientific research highlights the history of the formation of the modern Advocacy in Ukraine, including in the western Ukrainian lands at the end of the 19th and the beginning of the 20th century. The author argues that the development of the Ukrainian Advocacy is an integral

part of the development of the Roman Advocacy in modern Europe. Undeniably, during the stay of the western Ukrainian lands under Austro-Hungarian rule, the contribution of lawyers, which at the same time were leading scientists, politicians and statesmen in the process of development of the Advocacy, is significant. The active social, political and scientific participation of well-known Ukrainian lawyers in the late 19th and early 20th centuries influenced the formation of the Ukrainian state in the years 1917–1920. The article analyzes the activities of student legal circles, clubs, as well as “Union of Ukrainian Lawyers” and their place in the history of the Advocacy in Ukraine.

Keywords: Roman lawyers, advocacy, Union of Ukrainian Lawyers, protection of clients